

WIKTOR WĘGLEWICZ

<https://orcid.org/0000-0001-9848-168X>

wiktor.weglewicz@gmail.com

Źródła do dziejów jeńców i internowanych ukraińskich z Galicji Wschodniej w zbiorach archiwów lwowskich (CDIAUL i DALO)

<https://doi.org/10.15633/9788374389068.08>

Abstrakt

Niniejszy artykuł traktuje o źródłach do dziejów jeńców i internowanych ukraińskich z Galicji Wschodniej, które znajdują się w zasobie dwóch archiwów lwowskich – Centralnego Państwowego Historycznego Archiwum Ukrainy i Państwowego Archiwum Obwodu Lwowskiego. W szczególności pierwsze z wymienionych przechowuje dokumenty, które są podstawowymi

do badań nad zagadnieniem. W archiwum tym znajdują się zespoły polskich władz zwierzchnich na obszar Galicji, a także zespoły komitetów i stowarzyszeń ukraińskich oraz spuścizny prywatne. Dokumentacja tam zgromadzona obejmuje wszystkie zagadnienia związane z jeńcami i internowanymi: korespondencja z władzami centralnymi, protokoły przesłuchań w obozach, pertraktacje w sprawie podpisania umowy o traktowaniu i o wymianie więźniów, podania o zwolnienie i inne. Wśród źródeł ukraińskich przeważają dokumenty prywatne: kroniki, relacje, wspomnienia, listy, spisy jeńców i internowanych, a nawet gazetka obozowa.

Słowa kluczowe: obozy jenieckie, Ukraińska Armia Halicka, archiwa, jeńcy, internowani

Abstract

Sources on the History of Ukrainian Prisoners and Internees from East Galicia in the Collections of the Archives of Lviv (CDIAUL and DALO)

This article deals with the sources to the history of Ukrainian prisoners of war and internees from Eastern Galicia, which are stored in two Lviv archives – the Central State Historical Archive of Ukraine and the State Archive of Lviv Oblast. In particular, the first one stores the documents, which are essential for the researches under this topic. There are archival fonds of Polish superior authorities for the area of Galicia, as well as fonds of Ukrainian committees and associations, and also collections of private persons. The documentation covers all the issues, related to the prisoners-of-wars and internees: correspondence with the central authorities, protocols of visitations in the camps, negotiations under the agreement of exchange of prisoners, documents connected with releases from the camps and many other issues. The majority of Ukrainian sources include private documents: chronicles, accounts, memoirs, letters, lists of prisoners of war and internees, and even a camp newspaper.

Keywords: prisoners-of-war camps, Ukrainian Halych Army, archives, prisoners-of-wars, internees

Od rozpoczęcia wojny polsko-ukraińskiej o Galicję Wschodnią po obu walczących stronach zaczęli pojawiać się jeńcy wojenni i internowani cywilni. Stąd zaistniała konieczność zorganizowania obozów jenieckich. Powstały one już w w pierwszych tygodniach konfliktu. Zwycięzcami w tej wojnie okazali się Polacy, a jedną z konsekwencji – uwięzienie kilkudziesięciu tysięcy oficerów i żołnierzy Ukraińskiej Armii Halickiej oraz cywili internowanych z Galicji Wschodniej. Niewola ta została utrwalona w licznych źródłach, wytworzonych tak przez Polaków, jak i przez Ukraińców. W niniejszym artykule przedstawiono źródła do dziejów jeniectwa ukraińskiego zgromadzone w dwóch lwowskich archiwach: Centralnym Państwowym Historycznym Archiwum Ukrainy we Lwowie (dalej: CDIAUL) oraz Państwowym Archiwum Obwodu Lwowskiego (dalej: DALO). Przedstawione zostaną podstawowe zespoły przydatne do rekonstrukcji tematu, scharakteryzowana ich zawartość, podane przykłady dokumentacji, w miarę możliwości zostanie stwierdzony stopień zachowania tych źródeł, jak i stwierdzona ich naukowa wartość dla rekonstrukcji dziejów obozowych Ukraińców.

Niewola ukraińska w Polsce rozpoczęła się już w pierwszych dniach wojny. W listopadzie 1918 roku tafili do niej pierwsi oficerowie i żołnierze. Wśród nich byli płk Miron Tarnawski oraz późniejszy znany malarz Leon Getz¹. Ogółem w czasie walk o Lwów wzięto do niewoli kilkuset żołnierzy Ukraińskiej Armii Halickiej. Równolegle po zdobyciu Przemyśla internowano tamtejszych działaczy Ukraińskiej Rady Narodowej, którzy po kilku dniach zostali odstawieni do Krakowa, gdzie przybyli 18 listopada 1918

1 M. Литвин, К. Науменко, *Військова еліта Галичини*, Львів 2004, с. 253.

roku². W następnych miesiącach strona polska kontynuowała internowania wśród ukraińskiej inteligencji, zaś wielkie masy jeńców pojawiły się późną wiosną i latem 1919 roku, kiedy w wyniku dwóch polskich ofensyw Ukraińskiej Armii Halickiej została mocno nadwyrężona i zmuszona do odwrotu za Zbrucz. Łącznie mogło wtedy trafić do niewoli od 20 tysięcy do 25 tysięcy oficerów i żołnierzy ukraińskich. Dodatkowo w kwietniu i maju 1920 roku na Kijowszczyźnie rozbrojono pozostałą część tych wojsk, które po przejściu Zbrucza zmieniały kilkakrotnie strony i ostatecznie okazały się na stronie bolszewików, przyjmując nazwę Czerwonej Ukraińskiej Armii Halickiej. Można oszacować całkowitą liczbę jeńców i internowanych ukraińskich z Galicji Wschodniej, którzy przewinęli się przez obozy jenieckie zlokalizowane w Polsce, na 45 tysięcy do 50 tysięcy osób. Ludzie ci przebywali w kilkunastu miejscach – Dąbiu koło Krakowa, Wadowicach, Baranowie Sandomierskim, Strzałkowie, Pikulicach, obozach w Twierdzy Brześć Litewski (Forcie Berga, Koszarach Grajewskich i najgorszym ze wszystkich – Bugszopach), Pikulicach pod Przemyślem, Dęblinie, Modlinie, a w 1920 roku również w Tucholi. Długość ich pobytu była różna, większość wypuszczono w wyniku ogłoszonej przez Radę Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej amnestii 15 grudnia 1919 roku oraz po urlopowaniu jeńców wojennych rozkazem Ministerstwa Spraw Wojskowych z 9 kwietnia 1920 roku. Grupa 2,5 tysiąca oficerów i żołnierzy tzw. Czerwonej Ukraińskiej Armii Halickiej przebywała w Tucholi od maja 1920 roku; zwalniani byli etapami od listopada 1920 roku do grudnia 1922 roku.

2 ЦДІАУЛ, ф. 309. оп. 1, од. 2636, к. 18.

Spśród dwóch głównych archiwów lwowskich podstawowe materiały do dziejów jeńców i internowanych ukraińskich znajdują się w Centralnym Państwowym Historycznym Archiwum Ukrainy (CDIAUL, Центральний Державний Історичний Архів України у Львові). Archiwum zgromadziło produkcję kancelarii polskich urzędów, sprawujących władzę w Galicji w latach 1918–1921. Są tu zespoły (w terminologii ukraińskiej fondy) Namiestnictwa Galicyjskiego, Polskiej Komisji Likwidacyjnej, Komisji Rządzącej, Generalnego Delegata dla Galicji, a także materiały Wojska Polskiego (oficer łącznikowy Naczelnego Dowództwa Wojska Polskiego przy Generalnym Delegacie dla Galicji). W CDIAUL znajdują się również źródła ukraińskie, zarówno instytucjonalne (Ukraiński Komitet Obywatelski), jak i prywatne (na przykład relacje płk. Hnata Porochińskiego czy kronika obozu w Tucholi znajdujące się w spuściźnie pozostałej po Towarzystwie Naukowym im. Tarasa Szewczenki oraz zespołach poszczególnych osób) o wielkiej wartości dla tematu. Tak więc można skonstatować, iż CDIAUL posiada źródła o porównywalnym znaczeniu dla dziejów jeńców i internowanych ukraińskich, jak Centralne Archiwum Wojskowe w Warszawie (przechowujące podstawowy zrąb dokumentacji wojskowej odnoszącej się do jeńców w Polsce w latach 1918–1921).

Przegląd zespołów należy rozpocząć od fondu 146, czyli od Namiestnictwa Galicyjskiego. Należy pamiętać, iż funkcjonowało ono i po rozpadzie monarchii austro-węgierskiej, nadal pełniąc funkcję najwyższej władzy dla obszaru galicyjskiego. Od marca 1919 roku na jego czele stał wyznaczony przez Ministra Spraw Wewnętrznych Generalny Delegat Rządu dla Galicji. Fond ten jest bardzo rozległy, obejmuje bowiem dokumentację z okresu 1772–1921, i z tego powodu

podzielony jest na ponad 100 opisów³. Dokumenty dotyczące jeńców i internowanych znajdują się w opisie 8. Jest to kilkanaście teczek, zawierających bardzo różny materiał. Należy szczególnie zwrócić uwagę na jednostki 3043, 3045 i 3046, w których znajdują się wcześniej niewprowadzone w obieg naukowy źródła dotyczące negocjacji polsko-ukraińskich w sprawie wymiany jeńców i internowanych, toczzone od grudnia 1918 roku do maja 1919 roku, gdy w wyniku polskiej ofensywy sprawa stała się nieaktualna. Interesujący jest brudnopis dodatkowego układu do umowy polsko-ukraińskiej w sprawie rannych, jeńców i internowanych z 1 lutego 1919 roku, znacznie ją modyfikujący, który jednakże nie został wprowadzony w czyn⁴, czy też protokół negocjacji toczonych w kwietniu 1919 roku we Lwowie w sprawach traktowania i wymiany ludzi⁵. Kopie wspomnianej wyżej umowy również znajdują się w tym zespole. Są tam również spisy Ukraińców znajdujących się w obozach w Dąbiu i Wadowicach, którzy mieli zostać wymienieni w pierwszej kolejności, jak również charakterystyki niektórych spośród wybitniejszych działaczy (jak dr Wołodymyr Zahajkewycz, dr Wołodymyr Baczyński czy prof. Izydor Biliński)⁶. Zespół Namiestnictwa zawiera także osobne jednostki odnoszące się do internowanych osób cywilnych, w sprawach których Namiestnictwo było zaangażowane bądź zainteresowane (zwłaszcza w sprawach zwolnień z obozów i zwolnień z nadzoru policyjnego)⁷. Szczególnie interesująca jest historia ks. Wołodymyra Pellicha, o którego

3 W archiwistycie ukraińskiej obowiązuje trzystopniowy podział zespołu: zespół (*fond*) dzieli się na opisy (*opysy*), zaś te – na jednostki (*sprawa*).

4 ЦДІАУЛ, ф. 146, оп. 8, спр. 3045, к. 55–60.

5 ЦДІАУЛ, ф. 146, оп. 8, спр. 3045, к. 45–47.

6 ЦДІАУЛ, ф. 146, оп. 8, спр. 3043, к. 1–3.

7 ЦДІАУЛ, ф. 146, оп. 8, спр. 3896–3913.

internowanie wystąpił w styczniu 1920 roku starosta radziechowski Jakubsche. Sprawa ks. Pellicha toczyła się do wiosny 1920 roku, powodując nawet interwencję metropolity Szeptyckiego⁸. Ostatecznie kapłan, po krótkotrwałym internowaniu, został zwolniony.

Kolejnym omawianym zespołem jest fond 211 – Polska Komisja Likwidacyjna. Polska Komisja Likwidacyjna powstała w Krakowie 30 października 1918 roku i objęła władzę nad całą Galicją, a faktycznie – nad jej zachodnią częścią. Z powodu walk we Lwowie przez kilka tygodni jej siedzibą był Kraków. Polska Komisja Likwidacyjna miała ograniczone kompetencje w stosunku do jeńców i internowanych ukraińskich – w jej strukturach znalazł się Wydział Wojskowy, który zajmował się niektórymi sprawami jenieckimi (w okresie listopad–grudzień 1918 roku)⁹, natomiast Wydział Administracyjny starał się kontrolować urzędników czeskich oraz ukraińskich zatrudnionych w strukturach administracyjnych na terenie Galicji. Chociaż Polska Komisja Likwidacyjna odegrała większej roli w sprawach jenieckich, w jej spuściźnie znajdują się trzy jednostki, które zawierają ważne dokumenty odnoszące się do pierwszych tygodni pobytu Ukraińców w obozie w Dąbiu. Jest tam korespondencja dotycząca internowania lub wypuszczenia osób z niewoli (jak zgoda Polskiej Komisji Likwidacyjnej na internowanie adwokata lubaczowskiego dr Stepana Ardana)¹⁰, odpisy korespondencji Dyrekcji Policji w Krakowie z Dowództwem Okręgu Generalnego w Krakowie w sprawie przeniesienia internowanych działaczy ukraińskich z hotelu „Centralnego” do obozu w Dąbiu w końcu grudnia 1918 roku (działacze

8 ЦДІАУЛ, ф. 146, оп. 8, спр. 3896, к. 1, 13.

9 M. Przeniosło, *Polska Komisja Likwidacyjna 1918–1919*, Kielce 2010, s. 151.

10 ЦДІАУЛ, ф. 211, оп. 1, спр. 68, к. 2.

ci początkowo zostali potraktowani ulgowo, lecz ze względu na ich wrogą działalność zdecydowano się na ściślejszą izolację¹¹. Dokumenty zawierają także pierwszą z kilku próśb Izydora Bilińskiego, by pozwolono mu wyjechać z Dąbia na leczenie do sanatorium w Wadowicach (wszystkie zostały rozpatrzone negatywnie)¹².

Znacznie ciekawszy jest zespół 212 – Komisji Rządzącej dla Galicji, Śląska Cieszyńskiego, Spoiszu i Orawy. Powstała ona po połączeniu Polskiej Komisji Likwidacyjnej i Tymczasowego Komitetu Rządzącego we Lwowie 10 stycznia 1919 roku, natomiast w marcu 1919 roku została zastąpiona urzędem Generalnego Delegata Rządu. Przez trzy miesiące komisja sprawowała zatem władzę na całym kontrolowanym przez Polaków obszarze Galicji i odegrała istotną rolę w stosunku do cywilnych internowanych: 29 stycznia 1919 roku upoważniono Wydział Administracyjny do internowania mieszkańców kraju obcej narodowości¹³. W późniejszym okresie na polecenie tego wydziału przeprowadzono przesłuchania kilkudziesięciu internowanych w obozie w Dąbiu. Komisja Rządząca odegrała za to sporą rolę w negocjacjach w sprawie umowy, dotyczącej traktowania rannych, jeńców i internowanych, zawartej 1 lutego 1919 roku we Lwowie. W materiałach Komisji znajduje się kilka jednostek dotyczących spraw jenieckich. W jednej z jednostek znajdują się spisy cywilnych internowanych w obozie w Wadowicach, sporządzone na polecenie Wydziału Administracyjnego w lutym 1919 roku. Pierwszy z nich zawiera 132, a drugi 55 nazwisk z dodaniem informacji o miejscu

11 ЦДІАУЛ, ф. 211, оп. 1, спр. 68, к. 7–8.

12 ЦДІАУЛ, ф. 211, оп. 1, спр. 68, к. 12.

13 *Narodziny niepodległości w Galicji (1918–1919). Wybór dokumentów z archiwów lwowskich*, oprac. M. Przeniosło, Kielce 2007, dok. nr 2/3, s. 51.

zamieszkania, o zawodzie i okolicznościach internowania¹⁴. Sporządzono je w celu planowanej wymiany na Polaków, przetrzymywanych przez władze Zachodnioukraińskiej Republiki Ludowej, która jednak się nie odbyła. W tej jednostce powinien znajdować się także identyczny spis z obozu w Dąbiu (niestety go nie ma). W omawianym zespole znajdziemy również kilkadziesiąt protokołów przesłuchań internowanych w Dąbiu; co ciekawe, byli to zarówno Ukraińcy internowani już w czasie trwania konfliktu o Galicję Wschodnią¹⁵, jak i Polacy, powracający z niewoli rosyjskiej do domu, zatrzymani przez żandarmerię po powrocie do ojczyzny¹⁶. Analizując ich treść, można stwierdzić, iż zawierały przede wszystkim bardziej lub mniej zwięzłe informacje o okolicznościach internowania przesłuchiwanym osób. Protokoły zostały przygotowane przez Dyрекcję Policji w Krakowie, być może w celu zwolnienia z niewoli bezzasadnie aresztowanych¹⁷. W zespole Komisji Rządzącej jest również jednateczka z odpisami dokumentów odnośnie do rewizji w obozie w Dąbiu, przeprowadzonej 5 marca 1919 roku, uprzedzającej planowaną masową ucieczkę jeńców. Rewizja ta w obozie przyniosła bardzo dobre rezultaty, natomiast ze względu na brak asystencji krakowskiej policji nie wykonano przeszukania we wsi Dąbie, o co władze wojskowe miały pretensje do władz cywilnych¹⁸.

W kolejnym fondzie – 213 (Tymczasowego Komitetu Rządzącego we Lwowie) odnajdujemy tylko kilka dokumentów. Należą do nich list arcybiskupa Józefa Bilczewskiego do hr. Aleksandra Skarbka

14 ЦДІАУ, ф. 212, оп. 1, спр. 197, к. 5.

15 Na przykład: ЦДІАУ, ф. 212, оп. 1, спр. 198, к. 5.

16 ЦДІАУ, ф. 212, оп. 1, спр. 198, к. 1.

17 ЦДІАУ, ф. 212, оп. 1, спр. 198, к. 85.

18 ЦДІАУ, ф. 212, оп. 1, спр. 200, к. 1–3.

w sprawie wystawionego w jego imieniu i w imieniu metropolity Szeptyckiego listu do walczących stron z propozycją wymiany jeńców¹⁹, a także list (i jego brudnopis) od Tymczasowego Komitetu Rządzącego do Ukraińskiej Rady Narodowej z 31 grudnia 1918 roku, w którym wyrażano pretensje o masowe internowania Polaków w Zachodnioukraińskiej Republice Ludowej i ich nieludzkie traktowanie. Uprzejmie proszono więc władze ukraińskie o dobry stosunek do Polaków; gdyby jednak postępowanie to nie zmieniło się, Tymczasowy Komitet Rządzący miał być zmuszony zażądać od Dowództwa Wojska Polskiego na Galicję Wschodnią o zastosowanie prawa retorsji, by zabezpieczyć ludność polską w Zachodnioukraińską Republikę Ludową²⁰.

Najciekawszym i zarazem najbogatszym w dokumenty dotyczące jeńców i internowanych ukraińskich jest fond 214 – Generalny Delegat Rządu dla Galicji. W tym przypadku – urzędu cywilnego – spraw tych jest raczej niewiele (prośby o zwolnienia z niewoli²¹, sprawy prywatnych depozytów internowanych i ich wypłacania²²), za to w tym zespole przechowywana jest bardzo bogata spuścizna oficera łącznikowego Naczelnego Dowództwa Wojska Polskiego przy Generalnym Delegacie. Urząd ten utworzono we wrześniu 1919 roku, by usprawnić proces obsługi spraw jeńców i internowanych, a na stanowisko wyznaczono rtm. Stanisława Rostworowskiego. Jego biuro zajmowało się przekazywaniem rozkazów i rozporządzeń wojskowych do Generalnego Delegata, Namiestnictwa i Dowództwa Okręgu Regionalnego Lwów, a także – co bardzo istotne – kontrolowaniem

19 ЦДІАУ, ф. 213, оп. 1, спр. 32, к. 8.

20 ЦДІАУ, ф. 213, оп. 1, спр. 32, к. 11–13.

21 ЦДІАУ, ф. 214, оп. 1, спр. 376, к. 2–3.

22 ЦДІАУЛ, ф. 214, оп. 1, спр. 377, к. 4–43В, к. 7–73В., к. 15.

czynności związanych ze zwolnieniami z internowania. 17 września 1919 roku Ministerstwo Spraw Wojskowych zawiadamiało, iż rotm. Rostworowski ma prawo bezpośredniego komunikowania się ze wszystkimi dowództwami w Galicji w podległych mu sprawach²³. Dokumentacja wytworzona przez urząd podzielona jest na 40 jednostek (ф. 214, оп. 1, од. 595–635). Po badaniach w CDIAUL okazało się jednak, iż w okresie Związku Socjalistycznych Republik Sowieckich została ona przemieszana i w wyniku błędnego opracowania zespołów integralną częścią owej spuścizny jest także kartoteka, która znajduje się obecnie w fondzie 462²⁴, oraz dzienniki podawcze przynależne do fondu 581²⁵. Jak można skonstatować, spuścizna ta jest w wysokim stopniu kompletna, a zawartość jest dla historyka interesująca. Przede wszystkim fond zawiera 15 jednostek archiwalnych z podaniami rodzin jeńców i internowanych o zwolnienie z obozów²⁶. Procedura zwalniania przewidywała bowiem konieczność wniesienia podania do starostwa, do którego przynależała dana osoba. Starostwo przekazywało go dalej do Komisji Rewizyjnej dla zwalniania internowanych cywilnych, utworzonej przy Dowództwie Okręgu Generalnego w Krakowie²⁷, bądź do Komisji do Spraw Jeńców. Ponieważ załatwienie sprawy wymagało przedstawienia opinii starostwa oraz miejscowych władz bezpieczeństwa odnośnie do konkretnego internowanego, w tychże jednostkach spotkamy zarówno same podania od bliskich²⁸, opinie starostw o petentach²⁹,

23 CAW, sygn. I.301.10.334.

24 ЦДІАУЛ, ф. 462, оп. 1, спр. 74–85.

25 ЦДІАУЛ, ф. 581, оп. 1, спр. 64–70.

26 ЦДІАУЛ, ф. 214, оп. 1, спр. 602–616.

27 CAW, sygn. I.310.2.26.

28 ЦДІАУЛ, ф. 214, оп. 1, спр. 602, к. 24.

29 ЦДІАУЛ, ф. 214, оп. 1, спр. 602, к. 23.

meldunki posterunków żandarmerii o zachowaniu się danej osoby w czasie władzy Zachodnioukraińskiej Republiki Ludowej, a także informacje o ewentualnym zwolnieniu z obozu³⁰. W zespole przechowywane są także liczne karty ewidencyjne jeńców z Ukraińskiej Armii Halickiej. Zgodnie z instrukcją nr 5949/Mob. każdy jeńiec lub internowany musiał mieć taką kartę wypełnioną. Jeden egzemplarz pozostawał w kancelarii obozu, drugi był wysyłany do Warszawy do Centralnego Rejestru Jeńców i Internowanych³¹. W razie konieczności z kart wykonywano również odpisy i takowe znajdują się w dużej liczbie w spuściźnie po oficerze łącznikowym. Każda z kart ewidencyjnych jeńców zawierała następujące dane: imię i nazwisko, data urodzenia, stopień wojskowy, przynależność państwowa i narodowa, miejsce zamieszkania, macierzysty oddział wojskowy, kiedy i gdzie został wzięty do niewoli, czy wzięty został przemocą czy dobrowolnie (dezertor), jakie mienie zostało mu odebrane i rysopis. Na odwrocie umieszczano ewentualne uwagi. Karty dla internowanych miały nieco inny formularz. Należy stwierdzić, iż stopień ich wypełnienia bywał różny, w zasadzie do wszystkich kart wpisano jedynie podstawowe dane, natomiast jednostki wojskowe były podawane z dużą dowolnością, stąd też podawano czasem wyczerpujące dane (jak w karcie szer. Iwana Rojko – „3 Brygada, 6 Pułk, 1 Kureń”)³², ale często ograniczano się do stwierdzenia ogólnego (jak w karcie szer. Petro Bihona „tren”³³)³⁴. Takie szczątkowe informacje bardzo

30 ЦДІАУЛ, ф. 214, оп. 1, спр. 602, к. 21.

31 L. Wyszczałski, *Jeńcy wojny polsko-rosyjskiej 1919–1920*, Warszawa 2014, s. 30–31.

32 ЦДІАУЛ, ф. 214, оп. 1, спр. 623, к. 24.

33 Treny – określenie taborów, które do ówczesnej polszczyzny przeszło z języka rosyjskiego.

34 ЦДІАУЛ, ф. 214, оп. 1, спр. 623, к. 28.

utrudniają ustalenie, gdzie dokładnie służyli jeńcy. W omawianym zespole znajdziemy także dwie jednostki, zawierające odpisy i kopie dokumentów centralnych władz wojskowych i cywilnych, kierowane do oficera łącznikowego Naczelnego Dowództwa Wojska Polskiego³⁵. Dodać należy, iż proces zwalniania do domu jeńców można prześledzić, analizując także listy urlopowanych sporządzane przez Komisję Perłustracyjną Dowództwa Okręgu Regionalnego Lwów w obozie w Pikulicach, których odpisy przekazane zostały oficerowi łącznikowemu³⁶.

Jak wspominałem powyżej, do kancelarii oficera łącznikowego Naczelnego Dowództwa Wojska Polskiego przy Generalnym Delegacie Rządu należało również prowadzenie kartoteki oraz dziennika podawczego. Kartotekę stanowi około 10000 kart, a każda z nich zawiera imię i nazwisko jeńca bądź internowanego, miejsce zamieszkania i dane dotyczące sprawy tego człowieka i jej rozwiązania oraz numer dziennika podawczego, jak na przykład zapis: „L. 1177/II. Hrabowieński Wasyl. Polenit p. Rudki. Jeniec w Wadowicach. 12/II. Do Dowództwa Okręgu Regionalnego Kraków z wnios. na urlop. na p. o. St. 26/3”³⁷. Dla pełnej rekonstrukcji liczebności jest ona pomocna i daje pewne wyobrażenie o liczbie osób, które przewinęły się przez polską niewolę z obszaru Galicji Wschodniej. Dzienniki podawcze są w rozpatrywanym przypadku dziennikami korespondencji wchodzącej i wychodzącej z biura oficera łącznikowego. Stąd też jest to nieoceniona pomoc w wyszukiwaniu spraw dotyczących się poszczególnych jeńców bądź internowanych.

35 ЦДІАУЛ, ф. 214, оп. 1, спр. 618; спр. 619.

36 ЦДІАУЛ, ф. 214, оп. 1, спр. 620, к. 1–23.

37 ЦДІАУЛ, ф. 462, оп. 1, спр. 74, к. 6.

Zbiór CDIAUL jest również istotny z punktu widzenia przechowywanych tam źródeł proveniencji ukraińskiej. Są to w pierwszej kolejności dwa zespoły: 309, zawierający część zbiorów Towarzystwa Naukowego im. Tarasa Szewczenki i 462 – czyli zachowany w bardzo dobrym stopniu zespół Ukraińskiego Komitetu Obywatelskiego we Lwowie.

Fond 309 stanowi część zbiorów Towarzystwa Naukowego im. Tarasa Szewczenki, które w wyniku podziału archiwum i biblioteki w okresie II wojny światowej pozostały we Lwowie i po likwidacji Towarzystwa zostały przeniesione do CDIAUL. W zespole znajduje się wiele materiałów rękopiśmiennych, które odnoszą się do walk Ukraińców o niepodległość w latach 1917–1921, w tym i źródła bezpośrednio dotyczące spraw jenieckich. W pierwszej kolejności należy wymienić kronikę Obozu Jeńców nr 7 w Tucholi autorstwa por. Wołodymyryra Ogonowskiego³⁸. Jest to bezsprzecznie jedno z najcenniejszych źródeł do dziejów jeńców ukraińskich w polskiej niewoli. Kronika była pisana dzień po dniu w obozie, a w okresie zwalniania oficerów z niewoli, które odbywało się jesienią 1920 roku, została, jak i pozostałe prace wykonane w obozie, przekazana Towarzystwu im. Tarasa Szewczenki we Lwowie. Dzieło to jest bardzo obszerne, liczy ponad 400 stron; chronologicznie obejmuje okres od 25 kwietnia 1920 roku (to jest od rozpoczęcia przez Wojsko Polskie Wyprawy kijowskiej i rozbrojenia Czerwonej Ukraińskiej Armii Halickiej) do końca października tegoż roku. Autor poświęcił ją prof. Iwanowi Boberśkiemu i dr. Osypowi Nazarukowi³⁹. Oparta została na autopsji, informacjach przekazanych autorowi przez innych, protokołach obozowej „Rady

38 ЦДІАУЛ, ф. 309, оп. 1, спр. 1679.

39 ЦДІАУЛ, ф. 309, оп. 1, спр. 1679, к. 3.

Oficerów”, gazetkach wydawanych przez internowanych, rozkazach polskiego dowództwa obozu i wielu innych⁴⁰, czyli na źródłach, które albo się nie zachowały, albo (jak autopsja czy opowiadania współwięźniów) nie zostały przekazane w żaden inny sposób. Początkowe fragmenty poświęcone zostały walkom i rozbrojeniu trzech brygad Czerwonej Ukraińskiej Armii Halickiej⁴¹, następnie omówiony został transport jeńców do stacji przesyłowych w Stryju i lwowskim Jałowcu, i dalej – z obu wymienionych miejsc do Tucholi⁴². Duży fragment został poświęcony przez autora opisowi geograficzno-społecznemu polskiego Pomorza (kraina ta swoją odmiennością wzbudziła zainteresowanie Ukraińców)⁴³. Dalsza, druga część kroniki zawiera opis życia obozowego dzień po dniu od 25 maja do 31 października 1920 roku. Informacje odnoszące się do maja i czerwca są skąpe, lecz od lipca 1920 roku stają się bardziej dokładne. Dzięki temu możemy wiernie zrekonstruować pobyt oficerów ukraińskich w Tucholi. Kronika zawiera także wiele informacji o ucieczkach oficerów, o karach nakładanych w związku z tym przez władze polskie, o wyżywieniu, o wizytach czynników zewnętrznych (jak wizyta gen. Bolesława Roji 15 czerwca 1920 roku), czy o jeńcach sowieckich przetrzymywanych w tym samym obozie. W fondzie 309 przechowywane są także wspomnienia płk. Hnata Porochiwskiego z okresu jego niewoli w obozach w Dąbiu i Łańcucie⁴⁴. Zostały one spisane kilkanaście lat po wydarzeniach (w 1938 roku) dla planowanej publikacji w „Kalendarz dla wsich”⁴⁵.

40 ЦДІАУЛ, ф. 309, оп. 1, спр. 1679, к. 33В.

41 ЦДІАУЛ, ф. 309, оп. 1, спр. 1679, к. 8–12.

42 ЦДІАУЛ, ф. 309, оп. 1, спр. 1679, к. 123В–193В.

43 ЦДІАУЛ, ф. 309, оп. 1, спр. 1679, к. 193В–333В.

44 ЦДІАУЛ, ф. 309, оп. 1, спр. 1780.

45 ЦДІАУЛ, ф. 309, оп. 1, спр. 1780, к. 1.

Chociaż pułkownik służył w Armii Ukraińskiej Republiki Ludowej (naddnieprzańskiej), to jednak w Dąbiu żył razem z Haliczanami, czemu zawdzięczamy jego bardzo cenną relację. Jej wartość polega na podaniu przez autora wielu szczegółów z życia kulturalno-oświatowego, które było bardzo szeroko rozwinięte w tamtejszym obozie (i które informacje nie występują w innych źródłach). Mamy więc opisaną działalność szkół, kierowanych przez przemyską nauczycielkę i działaczkę społeczną Olhę Cipanowską⁴⁶, chóru pod batutą Stepana bądź Semena (źródła nie są w tym zakresie jednoznaczne) Połujaniwa⁴⁷, kółek malarzy, literatów, dwóch kółek teatralnych⁴⁸. Porochiwski scharakteryzował również stosunki panujące między Haliczanami a Naddnieprzańcami. W omawianym zespole archiwalnym na uwagę zasługuje jeszcze anonimowa relacja dotycząca wizyty premiera Wincentego Witosa w obozie i jego spotkania z gen. Myronem Tarnawskim⁴⁹. Wynika z niej, iż nie prowadzili oni rozmów na tematy polityczne, poruszono jedynie sprawę pieca, zbudowanego w pokoju zajmowanym przez ukraińskiego dowódcę⁵⁰. W zespole 309 znaleźć można jeszcze dwa bardzo istotne źródła dotyczące jeńców i internowanych ukraińskich. Pierwszym z nich są dokumenty wytworzone przez Ukraińców osadzonych w Dąbiu. Stanowi je księga, która składa się z trzech części: pierwsza z nich to spisy osób, które zapisały się na wyżywienie w prywatnej kuchni, założonej i kierowanej przez inteligencję ukraińską. Druga to imienny spis części internowanych tamże, najciekawsza jednakże jest trzecia – zawiera

46 ЦДІАУЛ, ф. 309, оп. 1, спр. 1780, к. 5–6.

47 ЦДІАУЛ, ф. 309, оп. 1, спр. 1780, к. 6.

48 ЦДІАУЛ, ф. 309, оп. 1, спр. 1780, к. 7–9.

49 ЦДІАУЛ, ф. 309, оп. 1, спр. 1101, к. 3–6.

50 ЦДІАУЛ, ф. 309, оп. 1, спр. 1101, к. 3.

bowiem spis 402 internowanych cywilnych, osadzonych w obozie, z ich szeroką charakterystyką⁵¹. Każda rubryka zawiera: imię i nazwisko, datę urodzenia, miejsce zamieszkania, wykonywany zawód, posiadaną rodzinę (żona, dzieci), czas i miejsce aresztowania i przybycia do Dąbia, a także okoliczności aresztowania. Bez wątplenia jest to pierwszorzędne źródło do odtwarzania dziejów niektórych spośród Ukraińców, którzy przebywali w polskiej niewoli, zawierające informacje skądinąd nieznane bądź niezachowane. Wśród nazwisk spotykamy między innymi tak istotne postacie ukraińskiej inteligencji, jak: przemyscy adwokaci dr Teofil Kormosz i dr Wołodymyr Zahajkewycz, prof. Ukraińskiego Gimnazjum w Przemyślu Ołeksij Jarema, dyrektor Ukraińskiej Szczadnicy (Kasy Oszczędnościowej) Izydor Biliński, którzy fugurują na pierwszych pozycjach spisu⁵². Dalej znajdujemy wielu kapłanów greckokatolickich (jak np. ks. Mychajła Komarnickiego, ks. Iwana Zajcia) czy czołowych lwowskich działaczy ukraińskich – prof. Kyryła Studynskiego, dr Wołodymyra Ochrymowycza⁵³, a także 42 bazylianów z klasztorów w Żółkwii i Krechowie, internowanych w maju 1919 roku z obszerną, niestety bardzo trudno czytelną charakterystyką okoliczności i przebiegu ich aresztowania w obu monasterach⁵⁴. Drugim z wymienionych źródeł jest numer wydawanej w Dąbiu rękopiśmiennej gazetki „Wiadomości z Dąbia” („Вісти з Домб’я”)⁵⁵. Zaczęła ona ukazywać się już w 1918 roku i wyszło jej co najmniej 47 numerów. Miała charakter literacko-humorystyczny, przy czym sporo było w niej czarnego humoru.

51 ЦДІАУЛ, ф. 309, оп. 1, спр. 2636.

52 ЦДІАУЛ, ф. 309, оп. 1, спр. 2636, к. 173В–18.

53 ЦДІАУЛ, ф. 309, оп. 1, спр. 2636, к. 403В–41.

54 ЦДІАУЛ, ф. 309, оп. 1, спр. 2636, к. 393В–40.

55 ЦДІАУЛ, ф. 309, оп. 1, спр. 2637.

Hasło pod nagłówkiem daje dobre rozeznanie zawartości: „Wychodzi wtedy, kiedy redakcja ma czas wydać numer i jeśli telegraficzne agencje dostarczą jej potrzebny materiał depeszowy”. Gazetka pisana była ręcznie, toteż ukazywała się zapewne w jednym egzemplarzu. Jedyny odnaleziony numer pochodzi z 9 marca 1919 roku i mieści informacje oraz wiersze dla przybyłych internowanych z obozu w Baranowie, a także wiele artykułów pod takimi nagłówkami, jak *Łodzie podwodne we Lwowie* czy *Petlura w Krakowie*⁵⁶. Najciekawszy był jednak dział ogłoszeń, znajdujący się na ostatniej stronie. Komentowały one wyjątkowo sarkastycznie obozową rzeczywistość⁵⁷.

Wśród wielu spuścizn osobistych, znajdujących się w CDIAUL, źródła do dziejów jeńców i internowanych znajdują się w zespołach archiwalnych utworzonych z dokumentów Wołodymyra Starosolskiego i Kyryła Studynskiego. Pierwszy z wymienionych był cenionym prawnikiem już w okresie poprzedzającym wybuch I wojny światowej, a w czasie jej trwania służył w Legionie Ukraińskich Strzelców Siczowych. W listopadzie 1918 roku dostał się do polskiej niewoli, po czym przewieziono go do Dąbia, gdzie przebywał do października 1919 roku⁵⁸. Starosolski pozostawił po sobie dziennik, niestety bardzo trudno czytelny (pisany pośpiesznie ołówkiem), obejmujący początkowy okres jego niewoli (do marca 1919 roku), gdzie w krótkich wpisach opisywał dzień za dniem upływającą niewolę⁵⁹. W innej jednostce z tego fondu znajdujemy efekty prac umysłowych Starosolskiego za drutami – nie tracił czasu, tylko pracował na rzecz

56 ЦДІАУЛ, ф. 309, оп. 1, спр. 2637, к. 3.

57 ЦДІАУЛ, ф. 309, оп. 1, спр. 2637, к. 4.

58 Ю. Древницький, *Волспримир Старосольський: громадсько-політична та наукова діяльність (1878–1942)*, Тернопіль 2012, с. 74.

59 ЦДІАУЛ, ф. 360, оп. 1, спр. 11.

niepodległości Ukrainy. Stworzył między innymi listę uwięzionych osób, które należy wymienić w pierwszej kolejności za Polaków znajdujących się w niewoli zachodnioukraińskiej⁶⁰, następnie spis lekarzy i personelu medycznego ukraińskiego w Dąbiu⁶¹, a także program koncertu chóru mieszanego z 12 sierpnia 1919 roku⁶². Fond 362, czyli spuścizna Kyryła Studynskiego, mieści niezwykle cenne źródło – wspomnienia profesora o jego pobycie w obozach w Baranowie i Dąbiu⁶³. Zostały one spisane w 1926 roku, stąd niezbyt długo po opisywanych wydarzeniach, co zwiększa ich wartość⁶⁴. Ich wartość polega na tym, iż Studynski wyczerpująco opisał życie internowanych czołowych działaczy przemyskiej i lwowskiej inteligencji, przetrzymywanych na zamku w Baranowie Sandomierskim od grudnia 1918 roku do marca 1919 roku (zamek służył jako obóz internowania dla tych ludzi), informacje o tym są niedostępne z innych źródeł. Studynski opisał moment swojego aresztowania, transport oraz sam pobyt, podając informacje o świętowaniu Bożego Narodzenia, a także o wykładach tam przeprowadzanych⁶⁵. Niestety, rękopis jest nieukończony, urywa się w momencie przygotowań do wyjazdu Studynskiego z Baranowa po jego zwolnieniu w lutym 1919 roku. Rękopis zawiera jeszcze jedno wspomnienie z okresu drugiego internowania profesora, tym razem w obozie w Dąbiu: opisuje on aresztowanie kilku oficerów Ukraińskiej Armii Halickiej, którzy za śpiewanie pieśni *Ne pora, ne pora* zostali skazani na areszt,

60 ЦДІАУЛ, ф. 360, оп. 1, спр. 13, к. 38–39.

61 ЦДІАУЛ, ф. 360, оп. 1, спр. 13, к. 44.

62 ЦДІАУЛ, ф. 360, оп. 1, спр. 13, к. 41–42.

63 ЦДІАУЛ, ф. 362, оп. 1, спр. 12.

64 ЦДІАУЛ, ф. 362, оп. 1, спр. 12, к. 56.

65 ЦДІАУЛ, ф. 362, оп. 1, спр. 12, к. 1, 26–27, 36.

i dopiero po interwencji autora u dowódcy obozu, ppłk. Stefana Galli, wypuszczono ich z powrotem do baraków⁶⁶.

Ostatni z omawianych zespołów jest jednym z najcenniejszych do rekonstrukcji niewoli ukraińskiej w Polsce. Jest to fond 462 – Ukraiński Komitet Obywatelski. Komitet ten został powołany w grudniu 1918 roku w celu niesienia pomocy jeńcom i internowanym, przebywającym we lwowskich więzieniach, a od jesieni 1919 roku – również w pozostałych obozach na obszarze Polski. Dlatego też na adres komitetu przychodziły listy uwięzionych z prośbami o interwencję w celu polepszenia ich sytuacji; także tam składane były relacje z obozów. Tak więc, zakres jego działania był na tyle szeroki, iż w jego spuściźnie w CDIAUL znajdujemy ogromną ilość źródeł do dziejów jeńców. Unikatowość materiałów polega na tym, iż dla wielu obozów znajdują się tam najbardziej wyczerpujące, a nierzadko i jedyne zachowane przekazy. Dokumentacja ta jest dziełem dwóch sekcji: Sekcji Jeńców i Internowanych oraz Sekcji Samarytańskiej. Co więc znajdujemy w zespole? Na początku mieszczą się sprawozdania z działalności komitetu, jak również poszczególnych jego sekcji, pochodzące z końca 1919 roku i 1920 roku, w których raportowano do Prezydium, ile i jaką pomoc przekazano internowanym we Lwowie oraz w innych miejscach w Polsce⁶⁷. Dalej są tam liczne memoranda, kierowane przez przedstawicieli Komitetu do najwyższych władz państwowych w sprawach jenieckich. W zespole odnajdujemy również obfitą korenspondencję prowadzoną z Ministerstwem Spraw Wojskowych w Warszawie o zezwolenie na odwiedzanie obozów oraz na działalność kuchni we Lwowie,

66 ЦДІАУЛ, ф. 362, оп. 1, спр. 12, к. 50–55.

67 ЦДІАУЛ, ф. 462, оп. 1, спр. 12, к. 1–5, 6–34; спр. 34, к. 17–24.

wydających pożywienie jeńcom w tym mieście. W jednostce 43 znajdujemy bardzo ciekawą sprawę przekazania przez diasporę ukraińską w USA 20 000 dolarów poprzez Amerykański Czerwony Krzyż na poprawę losu jeńców, które to pieniądze z niustalonych przeze mnie przyczyn zostały przeznaczone na inne cele⁶⁸. Jednostka 47 zawiera dziennik rejestracji osób, które zostały internowane przez władze polskie. W kontekście pełnej rekonstrukcji list internowanych bardzo istotne są przechowywane w tym zespole liczne spisy osób przetrzymywanych w obozach. Najciekawszą część, obejmującą 10 jednostek, stanowią listy, relacje, sprawozdania i podobnego rodzaju dokumenty, które zawierają wyczerpujące informacje o życiu praktycznie wszystkich obozów jenieckich w Polsce⁶⁹. Najbardziej obszerna jest jednostka dotycząca obozu w Dąbiu, w której można odnaleźć kilkanaście dokumentów Ukraińców poszkodowanych w wyniku pacyfikacji obozu 3 i 4 czerwca 1919 roku, zarządzonej przez dowódcę, kpt. Bolesława Krokowskiego⁷⁰. Cenne są również relacje z obozu w Pikulicach pod Przemyślem z okresu epidemii tyfusu i czerwonki zimą na przełomie 1919/1920 roku⁷¹. Bardzo ciekawym dokumentem jest anonimowe opracowanie zatytułowane *Brygidki*, które opisuje w bardzo wyczerpujący sposób działalność Stacji Rozdzielczej Jeńców zlokalizowanej w tym lwowskim więzieniu⁷². Z innych dokumentów w fondzie można odnaleźć relacje delegatów komitetu, dr. Danyła Nasady i Ołeny Kosewyczowej z ich odwiedzin w Dąbiu i Wadowicach w czasie greckokatolickiego

68 ЦДІАУЛ, ф. 462, оп. 1, спр. 43, к. 1, 3-4, 10-11.

69 ЦДІАУЛ, ф. 462, оп. 1, спр. 53-62.

70 ЦДІАУЛ, ф. 462, оп. 1, спр. 58, к. 136-154.

71 ЦДІАУЛ, ф. 462, оп. 1, спр. 60, к. 1-6, 19-20, 25-34, 51-56, 57-58

72 ЦДІАУЛ, ф. 462, оп. 1, спр. 41, к. 1-17.

Bożego Narodzenia 1920 roku⁷³, czy korespondencję z jeńcami i internowanymi w celu niesienia im pomocy materialnej. Wreszcie w zespole znajdują się dokumenty, które odnoszą się do starań Komitetu o zwolnienia osób z obozów⁷⁴, a także sprawa wydawania darmowych biletów kolejowych dla osób już zwolnionych⁷⁵. Podsumowując, zawartość fondu 462 jest niezwykle cenna i niezastąpiona dla badaczy jeniectwa ukraińskiego w Polsce.

W porównaniu z zasobem CDIAUL, w drugim z lwowskich archiwów – Państwowym Archiwum Obwodu Lwowskiego – przechowywanych jest bardzo niewiele dokumentów, które odnoszą się do dziejów ukraińskich jeńców i internowanych. Również znaczenie omawianej dokumentacji jest drugorzędne. Z wartościowszych źródeł należy wymienić kilka jednostek wytworzonych przez Urząd Wojewódzki Lwowski. Znajduje się tam spis internowanych w obozie w Dąbiu z 16 kwietnia 1921 roku, świadczący o tym, iż w tym czasie przebywało tam jeszcze kilkunastu cywilnych Ukraińców, internowanych w 1920 roku, a nawet jeszcze w początkach 1921 roku, i oskarżonych o działalność antypaństwową⁷⁶. Z kolei w innej jednostce napotykamy dokumenty, dotyczące sprawy zwolnienia ukraińskich nauczycieli z Obozu Jeńców nr 7 w Tucholi, która to akcja była prowadzona przez Iwana Liszczyńskiego, prezesa „Towarzystwa Wzajemnej Pomocy Galicyjskich i Bukowińskich Nauczycieli i Nauczycielek”⁷⁷. Poza tym pojedyncze dokumenty dotyczące jeńców i internowanych prawdopodobnie znajdują się w fondach Starostwa Powiatowego

73 ЦДІАУЛ, ф. 462, оп. 1, спр. 64, к. 1–4.

74 ЦДІАУЛ, ф. 462, оп. 1, спр. 115–116.

75 ЦДІАУЛ, ф. 462, оп. 1, спр. 124, к. 1–7.

76 ДАЛО, ф. 1, оп. 11, спр. 253, к. 59–60.

77 ДАЛО, ф. 1, оп. 11, спр. 119, к. 1–48.

Lwowskiego i Dyrekcji Policji we Lwowie, jednak podczas kwerend nie stwierdziłem ich obecności w jednostkach, w których prowadziłem poszukiwania. Potrzebna jest tu dalsza, pogłębiona kwerenda.

Dwa główne archiwa lwowskie – CDIAUL i DALO – przechowują wiele niezwykle cennych dokumentów do dziejów jeńców i internowanych ukraińskich w polskiej niewoli w okresie walk o niepodległość obu narodów. Główny zręb źródeł znajduje się w pierwszym z wymienionych, podczas gdy DALO przechowuje dokumenty mające mniejsze znaczenie. W CDIAUL dokumenty do dziejów jeńców i internowanych ukraińskich znajdują się w zespołach centralnych władz polskich na Galicję Wschodnią, i są to materiały różnorodnej treści, lecz praktycznie wszystkie – to materiały urzędowe. Bezspornie najważniejsza z nich jest spuścizna po oficerze łącznikowym Naczelnego Dowództwa Wojska Polskiego przy Generalnym Delegacie dla Galicji. Ze źródeł ukraińskich, źródła do dziejów jeńców znajdują się w zespołach Towarzystwa im. Tarasa Szewczenki i Ukraińskiego Komitetu Obywatelskiego. Przeważają tam dokumenty prywatne, wytworzone przez samych osadzonych w obozach bądź już na wolności, lecz wciąż niedługo po uwolnieniu. Ogółem można stwierdzić, iż wartość wszystkich wymienionych powyżej źródeł jest bardzo duża i w wielu przypadkach są podstawowymi materiałami dla rekonstrukcji jeniectwa ukraińskiego w Polsce.

Bibliografia

Centralne Archiwum Wojskowe Wojskowego Biura Historycznego w Warszawie

Oddział IV NDWP sygn. I.301.10.334.

Dowództwo Frontu Galicyjskiego, sygn. I.310.2.26.

Centralne Państwowe Historyczne Archiwum Ukrainy we Lwowie

Fond 146 Galicij's'ke Namestnic'tvo, opis' 8, spr. 3043, 3045, 3046, 3896–3913.

Fond 211 Pol's'ka komisiâ likvidacijna opis' 1, spr. 68.

Find 212 Urâdovakomisiâ dlâ Galičini, Tešins'koï Silezïi i Gorišnoi Oravi
ta Spižu u m. L'viv, opis' 1, spr. 197, 198, 200.

Fond 213 Timčasovij urâdovij komitet m. L'viv, opis' 1, spr. 32.

Fond 214 General'nyj Delegat dlâ Galičini, opis' 1, spr. 376, 377, 595–635.

Fond 309 Narodnetovaristvo im. Ševčenko, opis' 1, spr. 1101, 1679, 1780,
2636, 2637.

Fond 360 Starosol's'kij Volodimir, opis' 1, spr. 11, 13.

Fond 362 Studins'kij Kirilo, opis' 1, spr. 12.

Fond 462 Ukraïns'kij Gorožans'kij Komitet u L'vovi, opis' 1, spr. 12, 34, 41,
43, 53–62, 64, 74–85, 115, 116, 124.

Fond 581 Kolekciâdokumentiv pro diâl'nist' urâdiv ta armij UNR ta ZUNR,
opis' 1, spr. 64–70.

Państwowe Archiwum Obwodu Lwowskiego we Lwowie

Fond 1 L'vivs'ke voevods'ke upravlinnâ, opis' 11, spr. 119, 253.

Zbiory dokumentów

Narodziny niepodległości w Galicji (1918–1919). Wybór dokumentów z archiwów lwowskich, oprac. M. Przeniosło, Kielce 2007.

Opracowania

Drevnic'kijûrij, Volodimir Starosol's'kij: gromads'ko-političnata naukova diâl'nist' (1878–1942), Ternopil' 2012.

Litvin M., Naumenko Kim, *Vijs'kova elita Galičini*, L'viv 2004.

Przeniosło M., *Polska Komisja Likwidacyjna 1918–1919*, Kielce 2010.

Wyszczelski L., *Jeńcy wojny polsko-rosyjskiej 1919–1920*, Warszawa 2014.

Wiktor Węglewicz – dr historii, obrona doktoratu na Wydziale Historycznym Uniwersyteu Jagiellońskiego w 2020 roku (Jeńcy i internowani ukraińscy z Galicji Wschodniej w polskich obozach w latach 1918–1921). Stypendysta Narodowego Centrum Nauki (grant „Etiuda 6”, w ramach którego staż na Uniwersytecie Harvarda), Funduszu Wyszehradzkiego (w Narodowej Akademii Nauk Ukrainy w Kijowie), programów Socrates-Erasmus oraz Erasmus+. Zainteresowania naukowe: dzieje jeńców i internowanych w Polsce po 1918 roku, jeniectwo w okresie I wojny światowej, wojna polsko-ukraińska, wojna polsko-sowiecka, Galicja Wschodnia.